

בעודשי"ת

שפע חיים

דברי תורה

מאת

כ"ק מרן אדמו"ר
הגה"ק זצוקללה"ה

דברי תורה

מאת

כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א

פרשת משפטים תשפ"ד

גליון ב' אלפים ק"ט

שנה מ' • גליון י"ח

יוצא לאור ע"י

מכון הוצאה לאור "שפע חיים"

אגוד חסידי צאנז

רח' דברי חיים 5 • קרית צאנז נתניה

טלפון/פקס: 09-8820355

בארה"ב: 201-472-0556

תוכן הענינים

דברי תורה מאת כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק זצוקללה"ה

אגרת קודש – בענין מקום הסנהדרין

- בענין מקום סנהדרין אצל המקדש או אצל המזבח, ובמ"ש התוס' דגם בשעת עבירה.
- בלפחותא דמן המקום ההוא אם קאי לענין מיתת ב"ד או לענין המראת זקן ממרא.
- אם לענין המראה סגי שיושבים בהר הבית, ובענין בית פאגי וחנות אם היו בהר הבית או בירושלים.
- בטעם שצריך סנהדרין אצל המזבח.
- התפשטות הגשמיות ומסירות נפש בלימוד התורה.

בשולחן הטהור ליל ש"ק פרשת משפטים תשכ"ב

- הצדיקים החולכים לפני ה' בקדושה וטהרה, בתורתו יהגו וימם וילילה לא ייעפו ולא ייגעו.

בשולחן הטהור יום ש"ק פרשת משפטים תשכ"ה

- לשון הרע הורגת שלשה, וצריך מאד להיזהר מדיבור רע על שום אדם מישראל יהיה מי שיהיה, אף אם חושב לשם שמים.

דברי אגדה לאחר הפלפול בדרשת שבת מברכים חודש אדר ראשון ש"ק פרשת משפטים תשד"מ

- מספח"ק ישמח משה שבפלפול דאורייתא מייחדים יחודים בגבאי מרומים.
- על ידי דרך הפלפול מרגישים טעם נפלא במתקנות התורה.
- העסק בפלפולה של תורה אף מביא ליתר התמדה.
- ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם, כדי שתהיה התורה לפניהם בשלחן הערוך ומוכן לאכול לפני האדם יש לעסוק באלה המשפטים היינו הדינים שבחלק חושן משפט.

דברי תורה מאת כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א

ושמרת לעשות ככל אשר יורוך

- מספח"ק ישמח משה, על החובה לשמוע לקול חכמי התורה, ולכן הקדימו בני ישראל נעשה לנשמע, שיקיימו התורה וישמעו לקול חכמי התורה.
- ואלה מוסף על הראשונים, כי כל פסקי הדינים של הדיינים והחכמים, כולם ניתנו למשה בסיני.
- ממון זי"ע על לא חרבה ירושלים אלא בשביל שביוז בה תלמידי חכמים, כי כוחם של החכמים להמתיק הדינים נתעורר על ידי שבהאי עלמא שזמעים לקולם, אבל כשמזלזלים בהם מתמעט כוחם גם בעולם העליון.
- ואלה המשפטים, היינו הדינים והגזירות, תלויים באשר תשים לפניהם, היינו באופן שישמעו לקול גדולי התורה.
- מזה שהשי"ת הקדים את אפרים בנשיאים, מוכח שקיבל את דברי יעקב שהקדים את אפרים למנשה.
- לכן הסמיך באן המדרש מגיד דבריו ליעקב דייקא.
- על ידי ששומעים לקול החכמים מאריכים ימיהם בהאי עלמא.
- ממון זי"ע על החובה ללמוד בספרי מוסר וחסידות בכל יום.
- ללא לימוד בספרי מוסר וחסידות אי אפשר לזכות ליראת שמים באמת.
- לשים לב לימים והשעות שחולפים בעולם הזה, ודרך צדיקים שהיה להם מוכיח לזה.

דברי תורה

מכ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק וצוקללה"ה

אגרת קודש – בענין מקום הסנהדרין

[שו"ת דברי יציב, חלק חושן משפט, סימן ט]

דאמרי, ובמרכבת המשנה על המכילתא, ריש פרשת משפטים, אות א].

והגם שעדיין יש להעיר שבמכילתא גופא על מעם מזבחי תקחנו למות, שסנהדרין בצד המזבח וכו' ויגם יואב עיי"ש, וכפילא למה לי. ואולי היה מקום לומר כהואין נראה לומר שבתוס' שבת דף מ"ו ע"א ד"ה אלא, דבעינן שיהיו במקומן בשעת עבירה עיי"ש, והיינו תרי קראי, חדא שבשעת עבירה יהיו במקומן אצל המזבח, וגם בשעת הדין. אך התוס' לא נחתי לזה.

ב) **ובעיקר** דברי התוס' דהקשו בתימה דוקמת ועלית אל המקום דדרשינן מיניה מלמד שהמקום גורם לא כתיב אלא בזקן ממרא ולא כתיב אלא בהמראתו, צריך ביאור דבע"ז דף ח' ע"ב הביא קרא ועשית על פי הדבר אשר יגידו לך מן המקום ההוא עיי"ש, וא"כ איכא קרא מיוחד לזה מלבד וקמת ועלית. ובתורת חיים בע"ז שמה להדיא כן שבכ"פ הנחנקין מרישא להמראתו וסיפא דקרא דאין ממתין אא"כ בית דין יושבין בלשכת הגזית עיי"ש. אך יש להעיר מירושלמי הוריות פ"א [ה"ו דף ו

ב"ה, ברקלין, משפטים תשי"ז

לכבוד ירדיי הבחורים היקרים, חבורתא קדישתא בארעא קדישתא בעיר הקודש, עוסקים בשבת קודש וכולי יומא דשבתא אינון וכו', כש"ת כאו"א כשה"ט יבורך מפי שובן ירושלים עעא"ס.

א) **ברש"י** [שמות כא, א] ולמה נסמכה וכו' סנהדרין אצל המקדש (ס"א המזבח). ובאמת במכילתא סוף יתרו הגירסא להדיא שסנהדרין באין בצד המזבח וכו' ויחזק בקרנות המזבח. וכן בירושלמי מכות פ"ב ה"ו [דף ז ע"א], ומנין שהיתה סנהדרין גדולה אצל המזבח ולא תעלה במעלות על מזבחי ומה כתיב תמן ואלה המשפטים עיי"ש. ורבינו עובדיה מברטנורא על התורה [ריש פרשת משפטים, סד"ה ואלה] כתב, וקשה מה שאמר סנהדרין אצל המזבח שהרי דבר זה נפקא לן מדכתיב בפרשת שופטים וקמת ועלית אל המקום אשר יבחר וסמך לזה ובאת אל השופט וכו', י"ל דהתם נפקא לן שתשים סנהדרין במקדש ומהכא אצל המזבח ממש עיי"ש, [וע"ע רש"י זכחים נד, ב בד"ה ואיכא

המשפטים והבן, וכמ"ש רבינו עובדיה מברטנורא ודו"ק בזה.

ובזה יהיה אפשר מקום לומר שהגירסא שגרס שתשים סנהדרין אצל המקדש כרש"י בסנהדרין דפגי חוץ להר הבית [וע"ע רש"י פסחים סג, ב, צא, א, וסוטה מה, א, וב"מ ז, א], ומדנקט קרא דבית פגי מוכח דהר הבית ומקום המקדש נמי שפיר דמי. והגירסא דסמוך למזבח כרש"י בר"ה וע"ז והתוס', [וס"ל] דפגי בהר הבית ולא מקרי מקום הסנהדרין אלא אצל המזבח היינו בלשכת הגזית והבן, [וע"ע רש"י מנחות עה, ב בר"ה חוץ לחומת בית פאגי, ובגליון הש"ס וברש"י שם].

ד) אַךְ טַעמָא [בעי להא] דסנהדרין דייקא אצל המזבח, והגור אריה עה"ת העיר על זה. והנראה שהוא ללמדנו, ששמעתי מכ"ק הה"ק מנאסאר זללה"ה, ששמע בעצמו מפה קדשו של מרן דו"ז הגה"ק מקשאנוב זי"ע שאמר להגה"ק בעל מהר"ם שיק, ששמע מפה כ"ק מרן אביו זקיני בעל דברי חיים זללה"ה שאמר, מי שעובד השי"ת בעבודה צריך להיות לו התפשטות הגשמיות בעבודה, ומי שעובד השי"ת בתורה צריך להיות לו התפשטות הגשמיות בתורה, [וע"ע ישראל סבא גליון נג עמ' תקא, וגליון פ עמ' קעה]. וחז"ל אמרו בברכות ס"ג ע"ב אין דברי תורה מתקיימין אלא במי שממית עצמו עליה, ובשבת פ"ה ע"א גבי רבא דמבען אצבעתיה דמא וברש"י ואינו מביין מתוך מירדא עיי"ש.

ואולי זה הפירוש בסוטה דף כ"א ע"ב, שאמר ר' יוסי בר' חנינא אין דברי תורה מתקיימין אלא במי שמעמיד

ע"ב] והוא שתהא הורייה מלשכת הגזית, אמר ר' יוסי טעמא דהין תנייא מן המקום ההוא אשר יבחר עיי"ש, [הרי דיליף מן המקום להמראתו].

ובן יש להעיר מרש"י סוטה דף ז' ע"ב בר"ה בשבעים ואחד, דכתיב מן המקום ההוא מקום מיוחד דהיינו לשכת הגזית שאפילו מצאן אבי פגי והמרה עליהן ילפינן מיניה דאין המראתו המראה עיי"ש, והרי זה שני דברים, דבסנהדרין ילפינן קמת ועלית למצאן אבי פגי [לענין המראה], והכא ילפינן מן המקום דאין ממיתין וכנ"ל והבן.

ג) ובתוס' שמה בע"ז [בר"ה מלמד] הקשו דירושלים נמי איקרי מקום, וכתבו דסנהדרין בעינן סמוך לשכינה וה"נ אמרינן כל המעמיד דיין שאינו הגון וכו' אצל מזבח דכתיב שופטים וכו' עיי"ש.

אך מה שכתבו בתוס' שמה דחנות היה בהר הבית, וכן ברש"י שמה להדיא מקום בהר הבית וחנות שמו, בסנהדרין דף מ"א ע"א ד"ה כחנות כתב רש"י עצמו מקום היה בירושלים וכן שמו. ומצאתי לרש"ש [בסנהדרין שם] שהעיר על זה. וברש"י ר"ה ל"א ע"א בר"ה מלשכת הגזית לחנויות, חנויות עשו להן בהר הבית עיי"ש.

ואם היה אפשר לומר שלרש"י בסנהדרין דוקא בחנות שבירושלים וחוץ להר הבית היה, אפשר שלכך נקט מצאן בבית פגי אבל בהר הבית מקרי המראה, אבל לענין אין ממיתין בעי לשכת הגזית דוקא, דזה ילפינן מעם מזבחי, או מסמיכה דואלה

ישות שבו לכחינת אין והבן, וזה מסירת
נפש אמיתי שמוסר חיותו להשי"ת
ומקשר עצמו לחי עלמין בדביקות גמור.

ולבן הסנהדרין בעלי התורה וחכמי
התורה מקומן אצל המזבח המוכן
למס"נ לכבוד השי"ת וכג"ל והבן.

כ"ד ידידס הדורש טובתם ושלומם
ומבקש ומעטיר לזכות במהרה לחסות
באהלי תורה במקום שמשם תצא תורה
ודבר השם בביאת משיח צדקינו בכ"א
יקותיאל יהודה הלברשטאם

עצמו ערום עליהן עיי"ש, והיינו שאינו
יודע מתוך טרדא והתפשטות הגשמיות
שהוא ערום, עיין בעירובין ג"ד ע"ב בר'
אלעזר בן פדת וסדינו מוטל בשוק
העליון, וכן בירושלמי ברכות פ"ה ה"א
[דף לח ע"א] גולתיה שרעה מיניה עיי"ש.

וכן יש לפרש מה שאמר ר' יוחנן
בסוטה שמה, אין דברי תורה
מתקיימין אלא במי שמשים עצמו כאינו
שנאמר והחכמה מאין תמצא, והיינו בחי'
אין, התפשטות הגשמיות, ולכטל בחינות

בשולחן הטהור ליל ש"ק פרשת משפטים תשכ"ב

כל יומא ולא לעי [פי' המתנות כהונה, כלומר,
עומד כל היום בשוק ונושא ונותן בעסקיו ואינו יגע,
ולהתפלל לפני הקב"ה הוא יגע], ואמר ליה
חבריה אתי וצלי [בא והתפלל], והוא אמר
לית אנא יכיל [אין אני יכול שיגע אני], עיי"ש.

סיבת הדבר היא, כי לרשע אמר
אלקים מה לך לספר חוקי (תהלים
ג, טז), ואדם שאינו מתנהג בקדושה
ובטהרה השטן מתגבר עליו להשכיחו
את תורתו ולהחליש כוחותיו וחושיו
שלא יוכל ללמוד. אמנם הצדיקים
ההולכים לפני ה' בקדושה וטהרה,
בתורתו יגו יומם ולילה לא ייעפו ולא
יגעו, ככתוב (ישעיה מ, לא) וקוי ה' יחליפו
כח יעלו אבר כנשרים ירוצו ולא יגעו
ילכו ולא ייעפו.

והנה כנודע כל תלמיד חכם וצדיק
הוא בבחינת משה, ועל דרך

בתורה"ק (שמות כא, ז) וכי ימכור איש
את בתו לאמה לא תצא
כצאת העבדים.

במסורה (הובא בעל הטורים) כצאת ג'
פעמים, הכא לא תצא כצאת
העבדים, ואידך והיה כצאת משה אל
האהל (להלן לג, ח), ואוהביו כצאת השמש
בגבורתו (שופטים ה, לא).

נראה לבאר, דהנה יש לך אדם שאחרי
שיושב ועוסק בתורה משך שעה
או שתיים, עייפות גוברת עליו ומפסיק
ממשנתו, בגמרו בדעתו שזה למעלה
מכוחו ואפשרותו להמשיך ללמוד.
מאידך, בעבודה גשמית יכול לעבוד
ולעמול משך כמה שעות ברציפות בלי
ליאות, וכבר הוכיחו על זה במדרש
(פתיחתא דאיכה רבה י) קאים טרון כל יומא
ולא לעי וצלווי קמוי את לעי, קאים טרון

או יאמר, לא תצא כצאת העבדים, רומז על השפלים אשר אינם יוצאים לעבודת ה' כצאת העבדים, היינו כאשר יצא אדם לפעלו ולעבודתו עדי ערב, ולעומת זה כצאת משה אל האהל, היינו הצדיק שיוצא לאהלה של תורה וירא מנוחה כי טוב ויש שכמו לסבול, וסיבת ההבדל שבין שניהם היא, כי זה הצדיק נלחם ביצרו כצאת השמש בנבורתו, ולכן ה' בעוזרו להיות מגבורי כח עושי דברו.

שאמרו (שבת קא, ב; סוכה למ, א; ביצה לה, ב) משה שפיר קאמרת, וברש"י, כלומר רבינו כדורו כמשה כדורו, גדול הדור, וכן (חולין צג, א) משה מי אמר רחמנא וכו', וברש"י, משה תלמיד חכם. וזה דבר המסורה, כצאת משה אל האהל - אהל תורה, אז לא תצא כצאת העבדים הפורשים מן התורה כי קשה עליהם מנשוא קושי השעבוד, אלא הוא כצאת השמש בנבורתו.

בשולחן הטהור יום ש"ק פרשת משפטים תשכ"ה

שכל זה בא לו מכח דברי היצר הרע, ויכול הוא בדברו לשון הרע להרוג אנשים.

ובזה נראה לומר, דהנה שאלו תלמידיו את רבי שמעון בן יוחאי, מפני מה נתחייבו שונאיהן של ישראל שבאותו הדור כליה וכו' (מגילה יב, א), ואיך הגיעו למצב הזה שביקש המן להשמיד את כל היהודים, על ידי שסיפר לשון הרע עליהם, ככתוב (אסתר ג, ח) ויאמר המן למלך אחשורוש ישנו עם אחד מפורד ומפורד בין העמים בכל מדינות מלכותך ודתייהם שונות מכל עם ואת דתי המלך אינם עושים וגו'. והנה מצינו (סוטה יא, א) מאי דכתיב (שמות יח, יא) כי בדבר אשר ודו עליהם, בקדירה שבישלו בה נתבשלו. ועל פי זה יש לומר שהקב"ה משלם מדה כנגד מדה, ולכן כיון שעוונם של ישראל היה שסיפרו לשון הרע זה על

בתוה"ק (שמות כא, יד) וכי יזיד איש על רעהו להרגו בערמה מעם מובחי תקחנו למות.

במסורה (הובא בנעל הטורים) יזיד ב' פעמים, הכא וכי יזיד איש על רעהו, ואידך (דברים יח, כ) אך הנביא אשר יזיד לדבר דבר בשמו. וצריך ביאור.

נראה לבאר, דהנה אמרו חז"ל (ערכין טו, ב, ראה רמב"ם הלכות דעות ז, ג) שלשון הרע הורגת שלשה, האומר והמקבלו וזה שאומר עליו. וכן אמרו (בבא מציעא נט, א) נוח לו לאדם שיפיל עצמו לכבשן האש ואל ילכין פני חבירו ברכים. לכן צריך מאד להזהר מדיבור רע על שום אדם מישראל יהיה מי שיהיה, אף אם חושב לשם שמים שהוא סבור כי אדם פלוני הרי מצוה לבזותו ולספר קלונו ברכים, אפילו הכי יזהר מאד משום

או בבחינת ברוך מרדכי, ואף פעם לא ידבר לשון הרע על שום אחד כי לשון הרע הורגת שלשה.

וזה פירוש המסורה, שבא להורות כי אשר יויד לדבר דבר, כלומר זה שידבר איזה דיבור על שום אדם מישראל, אפילו שחושב הוא שזה 'בשמי', פירוש שכוונתו לשם שמים וסובר שזה ממש מצוה, ליהוי ידוע כי הדבר אסור ועלול לגרום שמכך יהיה וכי יויד איש על רעהו להרגו בערמה, כי לשון הרע הורגת שלשה, אפילו אם סבור הוא שזה 'בשמי' גם כן יהיה בבחינת 'יויד', והבן.

זה ולא היו באחדות, על כן בא המן לקטרג עליהם בדיבורי לשון הרע שלו.

ולזה כשמגיעים ימי הפורים רוצים בני ישראל לתקן חטא זה של לשון הרע, ומקבלים על עצמם שלא יסתכל איש יהודי בחסרונותיו של אף אחד מאחיו, אלא יראה רק את נגעי עצמו ויתקן את עצמו, ולא ידבר לשון הרע על שום אחד אפילו אם חושב הוא שאותו אדם שרוצה לדבר עליו הוא רשע. ועל זה אמר רבא (מגילה ז, ב) מיחייב איניש לבסומי בפוריא עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי, כלומר שלא ירצה לדעת אם האדם הוא בבחינת ארור המן

דברי אנדה לאתר הפלפול בדרשת שבת מברכים חודש אדר ראשון ש"ק פרשת משפטים תשד"מ

הדור המבוארים כפי שרשן, ודוקא בחידושי חכמה, כי זה הוא החיות, כמו שנאמר (קהלת ז, יב) והחכמה תחיה בעליה, ולכך בחכמה יסד ארץ (משלי ג, יט), ובתרגום יונתן על (בראשית א, א) בראשית ברא, בחכמה ברא, וכן במלאכת המשכן, והבן.

ועל פי זה נראה לי, דכל חפצו יעשה בזה, דהרי אמרו רז"ל (שבת לב, א) אם יש עליו מלאך וכו' (איוב לג, כג), אפילו תשע מאות וכו', ואם כן קשה הלא מכל מצוה נברא מלאך, ובמצוה אחת יתרפא. והתירוץ נראה לי כי אמרו

בספה"ק ישמח משה (בפרשתן) העתיק המסדר (בהגה"ה) מזה ששמע מפה קדשו של זקרה"ק ז"ע וכן נמצא בכתב יד קדשו, וזה לשונו: נתגלה לי בחלום שמצוה גדולה לקרב הרחוקים, רצה לומר בביאורים על הפליאות. והטעם, שבודאי הפנימות של הפליאות הוא יחוד עמוק, ומאן דמקרב אותן אף בנגלה רק שיהיה לבו לשמים, נעשה היחוד למעלה כמו בכל המצות א' שעושה אותן בשלמות, והבן.

וזה הוא הטעם של רבותינו ז"ל שכתבו הפליאות, כדי שתייחד על ידי חכמי

הפלפול, כפי שנודע על תלמודי הבעש"ט הקדוש ז"ע שהיה דרכם לעסוק בתורה בדרך הפלפול, כאשר יראו עינינו פלפולים גג על גג בספה"ק של הגה"ק בעל מאיר נתיבים [רבי מאיר מרגליות מאוסטריה] ז"ע מתלמודי הבעש"ט, בספה"ק קדושת לוי, בספה"ק חידושי הרי"ם, ועוד הרבה מתלמודי הבעש"ט הקדושים, ואך למותר להזכיר את הידוע מוקה"ק מצאנו בעל דברי חיים ז"ע שהירבה בפלפולים עמוקים [ראה בשו"ת דברי חיים (ח"ב יור"ד סימן מז): הלא זה חיינו לעסוק כל היום בנופי תורה והלכות ופלפול וכו', עיי"ש].

והמעם נראה לומר על פי הידוע שבמדינת פולין קודם שהגיע לשם הגה"ק רבי יעקב פולק ז"ע, מייסד שיטת החילוקים והפלפולים, היה המקום שמם מתורה באופן שאי אפשר לתאר את גודל הכורות והעם ארצות ששרר שם, ושמעתי מכ"ק אאמו"ר ז"ע שקודם התמנותו של הג"ר יעקב פולק לרב העיר קראקא היו עורכים שם סעודות נישואין עם ריקודי תערוכת רח"ל, והוא בתוקף היותו רב העיר ממעם הממשלה אסר להם זאת, ובחתונה הראשונה באה אחת המחוננות לביתו ודפקה על חלונו וצעקה שהשי"ת יפר את שמחותיך כשם שהפרת את שמחת בני. עד כדי כך נתרדרר אז המצב בפולין, והוא החל להרכיז שם תורה כשהוא מחדש את דרך הלימוד בפלפולי דאורייתא, ועל ידי כך החזיר עמרה ליושנה, כי בזה הביא להתמדת התורה בעולם, שכן הפלפול מביא לחשק לעסוק בדברי תורה (וראה עוד בשפע חיים - רעוא דרעוין, פרשת וירא, מאמר ג, אות א-ב, משנת תשכ"ד).

(סוטה כא, א) עבירה מכבה מצוה, אבל אין מכבה תורה. ועוד יש לומר, כי אין בו חיות, אבל הנעשה על פי חכמה הרי יש בו חיות, ובודאי ימליץ עבור סיבתו. ועוד יש לומר על פי מליץ אחד מני אלף, (יראה דר"ל למה שפירשו בו (עין זוה"ק ח"א דף קעד, ב) דקאי על אלף שמצד שמאל של אדם, כדכתיב (תהלים צא, ז) מצדך אלף ורכבה מימינך, ואם אחד מאלף המשמאילים מלמד זכות, אז יצא זכאי, ותו לא קשיא הלא מכל מצוה נברא מלאך וכו', דבעינן שהקמינור יהיה סניגור, והבן).

והנה בכאן בישוב מילתא דתמיה הכל מודים, ובפרט שאינם מרגישים, והנה קבלתי מהצדיק דכמה שאין מרגישים אין שטן ואין פגע. ועוד דבוראי הכל יכול לתקן על ידי יחוד אמת הנצרך לאותו ענין, אך מי יודע לכוון, והנה (תהלים קכא, ה) ה' צילך, וכשם שהוא מקרב רחוקים, כן השי"ת מקרב מה שצריך לו אף שרחוק לגמרי מאותו ענין שנתייחד על ידי חדושו. ועוד במדה שאדם מודד וכו' (סוטה ה, ב), כמו שהוא מקרב רחוקים, כן השי"ת, ונסתלק הבדל עונות, ואז ודאי לא כבדה אזנו משמוע ולא קצר ידו מהושיע. ועוד קודשא בריך הוא חדי בפלפולא, ובאור פני מלך חיים (משלי מז, מז), עכל"ק של הישמח משה ז"ע.

*

נמציינו למדים מדברי קדשו שבפלפולא דאורייתא מייחדים יחודים בגבתי מרומים, אך מלכד טעם זה שבודאי אינו אמור לאנשים קמני ערך כמונו, יש טעם נוסף ללימוד בדרך

של ידי דרך הפלפול מרגישים טעם נפלא במתיקות התורה, כגון שמפלפל ומתריץ איזה ענין בדברי הקצות החושן או התומים וכיוצא בזה. וכן היה ענין גדול בין חובשי ספסלי דבי מדרשא ללמוד ולעסוק בסדר נזיקין שבש"ס ובטור ושולחן ערוך חלק חושן משפט, כדשנינו (בבא בתרא קעה, ב) הרוצה שיחכים יעסוק בדני ממונות שאין לך מקצוע בתורה יותר מהן והן כמעייין הנובע. כך ידעתי משנות נערותי שהיו הבחורים בני י"ג שנים כבר יודעים את שלשת הבבות שבש"ס על בוריים, ואם נמצא אחד שלא ידע היו אומרים עליו כי עדיין לא למד כלום. כן גם בימי בחרותינו בפולין כבר עסקנו בטור ושולחן ערוך חלק חושן משפט עם נושאי כליהם, והיו לומדים הלכות הלוואה, טוען ונטען וכדומה, כמו שהיו מקומות באונגארין שלמדו ועסקו בטור ושולחן ערוך חלק יורה דעה, ועל ידי כך נתגדלו גדולי תורה, כי כאמור העסק בזה הביא לחשק והתמדה.

על ידי דרך הפלפול מרגישים טעם נפלא במתיקות התורה, כגון שמפלפל ומתריץ איזה ענין בדברי הקצות החושן או התומים וכיוצא בזה. וכן היה ענין גדול בין חובשי ספסלי דבי מדרשא ללמוד ולעסוק בסדר נזיקין שבש"ס ובטור ושולחן ערוך חלק חושן משפט, כדשנינו (בבא בתרא קעה, ב) הרוצה שיחכים יעסוק בדני ממונות שאין לך מקצוע בתורה יותר מהן והן כמעייין הנובע. כך ידעתי משנות נערותי שהיו הבחורים בני י"ג שנים כבר יודעים את שלשת הבבות שבש"ס על בוריים, ואם נמצא אחד שלא ידע היו אומרים עליו כי עדיין לא למד כלום. כן גם בימי בחרותינו בפולין כבר עסקנו בטור ושולחן ערוך חלק חושן משפט עם נושאי כליהם, והיו לומדים הלכות הלוואה, טוען ונטען וכדומה, כמו שהיו מקומות באונגארין שלמדו ועסקו בטור ושולחן ערוך חלק יורה דעה, ועל ידי כך נתגדלו גדולי תורה, כי כאמור העסק בזה הביא לחשק והתמדה.

בימים מקדם גם למדו בנוסף את המסכתות מסדר נשים, והילדים שהתבגרו מעט למדו פרק המפקיד בבבא מציעא, כשהקמנים למדו פרק אלו מציאיות, והדפיסו להם גמרות מיוחדות על כך, וכן למדו איתם בנוסף על הגמרא גם קצת תוספות. לא כהיום הזה שלומדים איתם רק משניות, אשר בכך לא מחדדים את ראשם כיון שאינם מבינים הנלמד בסדר זרעים, שלכך יש ללמוד דוקא גמרא עם תוספות.

והחשק להתמדה אינו בא אלא על ידי שמוסיפים ועוסקים בפלפולה

זקה"ק מצאנו זי"ע סיפר על הגה"ק בעל ההפלאה זי"ע, שבידוע היה מחדש חידושי תורה ברוב חריפות ועמקות ובפלפול מתוק מדבש, והיה אומר פלפול עצום גג על גג משך שש שעות רצופות, עד שנתקשו כל חכמי לב להבינו מעומק הדברים והוכרחו לברוך מטפחת סביב לראשם כדי שיוכלו לצמצם מוחם, ובמשך כל הזמן עמד בעל ההפלאה באימה ויראה כשענינו מביטות לארץ וידינו מושפלות למטה בלי להניע אפילו באצבעו. וסיים זקה"ק ואמר, דמי שאינו במדרגה זו כמותו, לכל הפחות לא יסיים לגמרי הפלפול שהתחיל עב"ד, והיינו שעל ידי זה לא יבוא להנאה ולפניות. ויכולים לראות שזקה"ק בענותנותו החזיק שאינו במדרגה זו, ובשו"ת דברי חיים וכן בחידושים על הסדרות, ברוב הפלפולים העיקר חסר מן הספר והרבה צריכים להתייגע בכדי לעמוד על הבנת דברים הקדושים. (שפע חיים – רעוא דרעיון, פרשת ויחי, מאמר ט, אות ג; פרשת תצוה,

בשמעתתא אמר מילתא דבדיחותא, ואין הכוונה חלילה לבדיחה בעלמא, אלא פרפראות כנ"ל, שזה גם כן תורת אמת וועיין פני יהושע בפתיחה למסכת כתובות; תפלה למשה תהלים יט, דן. ועיין בישמח משה פרשת משפטים [ק"ע ע"ב בהגדה"ה מהמסדר] שמצוה גדולה לקרב הרחוקים ליישב מדרש פליאה.

ובודאי דברוב וכמעט כל היום עסקו בנגלות ובעמקות התורה. וכמבואר בשו"ת דברי חיים ח"ב י"ד סימן מ"ז וז"ל, הלא זה חיינו לעסוק כל היום בגופי תורה והלכות ופלפול וכו', ואין אנו עוסקים בחכמת הקבלה מתורה הקדושה רק בשעה שבני אדם על מטתם ואנחנו מנדיים שינה, אבל עיקר עסקינו בש"ס ופוסקים עבלה"ק. ולא רצו לעסוק בדברים אחרים, אפילו בפרפראות לתורה, רק בשעה שאחרים מתבטלים ממילא מלימודם אז עסקו הם בפרפראות...

והסיבה שעסקו בזה. כי רק יחידי סגולה יכולים לצמצם את מוחם ומחשבתם שלא להפסיק כלל מעמקות התורה, וכשעסקו בפרפראות נחה מחשבתם קצת כדי שיוכלו אחר כך לחזור ולהתעמק ביתר שאת. או שנתכוונו להראות חכמתכם ובינתכם לעיני העמים עיין שבת דף ע"ה ע"א, ולהראות שהכל נכלל בתורה.

וגם לתועלת לידי ישראל להמשיך לבם לתורה, שבתחילת לימודם יראו את יופיה של תורה מפלפולים אלו. ומקובל בידינו כשרבינו יעקב פולאק הגיע לפולין לערך בשנות הש', כשהיו ימים קשים לכלל ישראל, והיה שם מדבר שמם וריק מתורה, והוא בפלפולו החזיר העטרה ליושנה לרומם קרן התורה ולקרב את כל בני פולין ללימוד התורה. וכן בכל דור ודור המשיכו בזה לב התלמידים, לאלו שהיה קשה להם בתחילה לשבת כל היום להתעמק ולחזור על דברי הגמרא והפוסקים. ובדרך הזה המשיכו רבינו יעקב מלובליץ ובנו הרבי ר' העשיל רבבות יהודים לתורה, בזה שהראו לכלם חריפות המוח והירוד השכל שיש

לגדולים וקדושים כמותם, אבל אנשים כערכנו צריכים ללמוד בדרך הפלפול בהנאה מרובה המורגשת באברי הגוף, ובכך למעום את מעם מתיקות התורה.

העסק בפלפול של תורה אף מביא ליתר התמדה, כי כאשר לומד

אדם אך גמרא ותוספות בלבד או כשמגיעה שעת האכילה שלו הוא יכול להפסיק באמצע התוספות והולך רגוע לסעוד סעודתו, מה שאין כן אם לדוגמא הוא בעיצומו של הבנת דברי התומים ושני שלישי כבר למד, אז הוא חש שאינו יכול לעזוב עתה את העסק בכך עד שיסיים לגמרי, ואומר לעצמו איך אעזוב באמצע את עיסוקי בעונג רוחני בשביל אכילה גשמית, כשהאכילה אינה עריבה עליו כלל עד שלא סיים להבין את דברי התומים. לכן כאמור בנוסף על העסק בגמרא ותוספות יש להוסיף בפלפולים למען תגבר ההתמדה ולא תיפסק.²

מאמר ה, אות ה; שפע חיים – לחנוכה, מאמר פח, אות ב)

² מן הנכון להביא כאן קטעים מתוך אגרת קודש שכתב כ"ק מרן אדמו"ר ז"ע ובה הדרכה בסדר ודרכי הלימוד (נדפס בשפע חיים – מכתבי תורה, מכתב קפג):

... עיקר דרך לימוד התורה, ללמוד הרבה בעיון, ולחזור על הדברים עד שיהיו שגורים היטב בפיו.

והנה רואים אצל רוב גדולי ישראל ענקי הרוח שחברו גם חיבורים על דרך הפלפול... והענין בזה, דהוי כמו פרפראות לחכמה [אבות ג, יח], להמשיך השמעתתא. וכעין דאיתא בשבת דף ל' ע"ב דרבה מקמי דפתח

העול שצריך להיבחן, או ממילא בא החשק וההתמדה. וכאמור, כן הוא העסק בדרך הפלפול שמביא לידי התמדה ומרגישים את נועם מתיקות התורה, מלבד הטעם האמור לעיל שקודשא בריך הוא חדי בפלפול דאורייתא.

*

בזה אפשר לפרש הכתוב בריש פרשתן (שמות כא, א) ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם, ופירש רש"י, אשר תשים לפניהם כשלחן הערוך ומוכן לאכול לפני האדם. להורות בא שכדי שתהיה התורה לפניהם כשלחן הערוך ומוכן לאכול לפני האדם בהנאה וחרוותא דשמעתתא, הרי יש לעסוק באלה המשפטים היינו הדינים שבחלק חושן משפט, והמשפטים מורה על משפטי החכמה, כנ"ל שהרוצה להחכים יעסוק בדיני ממונות, ומשיגים זאת בדרך הפלפול המביא לידי מתיקות התורה כנ"ל.

ועוד יש לפרש, אשר תשים 'לפניהם', היינו שהעסק בדרך הפלפול במשפטים שבחלק חושן משפט, בש"ד, בט"ז, בקצות החושן ובתומים, יהיה עוד לפני הלימוד בשאר חלקי התורה, כגון בסדר נשים וכו'.

ויעזור השי"ת שיכנסו הדברים אל לבכם ויהיו דברינו נשמעים לעבודתך. כבר מברכין חודש אדר ומשנכנס אדר מרבין בשמחה (תענית כט, א), שתהיה שמחה בכלל ישראל, ללמוד וללמד לשמור ולעשות ולקיים את כל דברי תלמוד תורתך, ונגאל גאולת עולם במהרה בימינו אמן.

כך גם רואים אנו אצל כל אברך הלומד ב"כולל ש"ס", שעל ידי כך שצריך הוא לעמוד בכור המבחן על תלמודו מדי חודש בחודשו, חייב הוא ללמוד בהתמדה תמידית ללא הרף, כיון שמתבייש הוא אם יהיה לו ציון מופחת. הוא הדבר גם כאן שלומדים שלושים דפי גפ"ת כל חודש [במסגרת מפעל הש"ס], ויש את

בתורה הקדושה, ולכך אמרו פלפולים עצומים, כענין [תהלים יט, טז] פקודי ה' ישרים משמחי לב. וכך נהגו כל גדולי ישראל.

ויש לרמוז בכתוב [דברים ו, ז] **ושנתם** בדברים שנונים ומחודדים [ועיין ספרי שם פל"ד ובספרי דבי רב ד"ה והדר דריש], כעין שדרשו [קדושין ל, א] שיהו דברי תורה מחודדים בפיו, ועל ידי כך לבניך, שיהא להם משיכה לתורה. ולכן קודשא בריך הוא חדי בפלפול דאורייתא. דעל ידי כך מתקברים לתורה. וזה גם בנדרים דף ל"ח ע"א שמשא נהג טובת עין בפלפול ונתנה לישראל.

ומצינו [שבת לא, א] בשעה שמכניסין אדם לדין אומרים לו קבעת עתים לתורה וכו' פלפלת בחכמה, דהעיקר הקביעות לתורה, אך צריך גם לפלפל בחכמה.

אבל עיקר העיקרים הוא להגות בגמרא ותוס' ופוסקים וללמוד הרבה, ולחזור הרבה על תלמודו. ורואים ב"ה שמצליחים, אף כי קשה הדבר למאד אבל יגעתי ומצאתי תאמן [מגילה ו, ב], ועל זה נאמר ויקרא כו, ג וברש"י] אם בחקתי תלכו שתהיו עמלים בתורה, עמל ממש, כדאיתא בברכות דף ס"ג ע"ב במי אתה מוצא חמאה של תורה במי שמקיא חלב שינק משדי אמו עיי"ש.

וזה עיקר הדרך, ורק אחר שכבר למד הרבה ויודע היטב מה שלמד, אז יכול להתחיל לחדש חידושי תורה... [עיי"ש עוד בארוכה, וכן שם במכתב רמג]

דברי תורה

מכ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א

ושמרת לעשות ככל אשר יורוך

על הפסוק בפרשה (כד, ז) ויאמרו כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע, ובמסורה ג' פעמים ונשמע, הכא, ואידך (שמות כח, לה) ונשמע קולו בבואו אל הקודש, ואידך (אסתר א, כ) ונשמע פתגם המלך, והביא מספר מעשה ה' (מעשה תורה, פרק י) לפרש הפסוק בפרשה (כג, כ- כא) הגה אנכי שולח מלאך לפניך לשמוך בדרך וגו' השמר מפניו ושמע בקולו אל תמר בו כי לא ישא לפשעכם כי שמי בקרבן. ותוכן דבריו הוא שהקב"ה רצה לזכות את ישראל ולפיכך הגה אנכי שולח מלאך לפניך, מלאך היינו צדיק, ורצ"ל שנתן להם את הצדיק שאליו יבואו בני ישראל לשתות מבארו ולהחיות נפשם ונפש כל חי. ובכוחו של הצדיק להשפיע להם שפע רב טוב, רפואות וישועות, בני חיי ומוזוני רויחי.

ולכן ציוונו הקב"ה, השמר מפניו ושמע בקולו אל תמר בו, היינו בעת שהוא מוכיח אתכם, שמעו אליו בהכנעה וביראת הכבוד, אל תולולו בו ואל תמרזו את פיו, כי לא ישא לפשעכם, ועל דרך הכתוב (ויקרא יב, ז) הוכח תוכיח את עמיתך ולא תשא עליו חטא. ומעם הדבר הוא

בתורה"ק (שמות כא, א) ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם.

ברש"י, כל מקום שנאמר אלה פסל את הראשונים, ואלה מוסיף על הראשונים, מה הראשונים מסיני אף אלו מסיני. ולמה נסמכה פרשת דינין לפרשת מזבח, לומר לך שתשים סנהדרין אצל המקדש (המזבח) (ראה מכלתא סוף פרשת יתרו; ירושלמי מכות ב, ו). ויש לבאר ענין הסנהדרין אצל המקדש והמזבח.

במדרש (שמות רבה ל, ט) הסמוך הכתוב (תהלים קמו, יט) מגיד דבריו ליעקב חוקיו ומשפטיו לישראל לא עשה כן לכל גוי וגו'. ויש לבאר השייכות לכאן. להלן בפרשתן (כג, כו), לא תהיה משכלה ועקרה בארצך את מספר ימיה אמלא. ובבעל המורים, אמלא ג' במסורה, הכא, ואידך (משלי ה, כא) ואוצרותיהם אמלא, ואידך (איוב כג, ד) ופי אמלא ותוכחות. וצריך ביאור הרמז בזה.

דברי חכמי התורה הם מה שמשפיעים להם מלמעלה

נקדים מה שכתב זקה"ק ז"ע בישמח משה (פרשתן, ד"ה כל אשר)

מה תורה שבכתב מסיני אף תורה שבעל פה מסיני

ענין זה של החובה לשמוע בקול חכמי התורה, הוא מיסודות היהדות, וכשמוללים בזה הריהו שורש פורה ראש ולענה לכל מדוי הדור, ועל זה דוה לבנו שישנם הרבה בני אדם הדוכרים על צדיק עתק בגאווה ובוז וידברו סרה בצדיקים עובדי ה' וגדולי תורה. ובפרט אם עומדים בדין והדיין ישפוט הדין לרעתו, שמיד יפצה פיו לאמר שטעה בשיקול הדעת או אולי הוא משוחד על ידי בעל דינו ושיש לו נגיעה בדבר וכדומה. אך גלוי וידוע דמי שחושב כך הריהו פותח לפניו נתיב לפריקות עול רח"ל ועלול ליפול מטה מטה, כי האמת יורה דרכו שכל מה שצדיק אמת אומר וכל מה שהדיין והשופט צדק פוסק, הרי הניחו לו מן השמים את הדברים בפיו, דכל דיין ושופט אומר רק מה שהורו לו מן השמים לאמר הדרך נלך בה והמעשה אשר נעשה, כי אלקים נצב בעדת א-ל (תהלים פב, א; סנהדרין ו, א).

זהו הרמז בכתוב, ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם, היינו שכל דין וכל משפט, הן בתורה שבכתב והן בתורה שבעל פה, אנו צריכים להביאם ולשים לפני הדיין ולא להרהר ח"ו אחר מעשיו, דרך הוא יורה ורק הוא ידון, וכל הוראתם מן שמיא קא זכיא ליה וכל אשר ידברו שם הקב"ה בפיהם. וזהו שכתב רש"י, ואלה מוסף על הראשונים, מה הראשונים מסיני אף אלו מסיני. והיינו כמו התורה שבכתב ניתנה בסיני מפי נותן התורה ית"ש, כן התורה שבעל פה וכל דברי החכמים, הכל הוא

כי שמי בקרבנו, פירושו, כל מה שהוא מוכיח ומורה צדק לעדתו, בשמי הוא מדבר ומכוחו הוא יונק להשפיע לכם.

ובת"ב בתריה (שמות כד, ז) ויקח ספר הברית ויקרא באזני העם, היינו שקרא לפניהם את המצוות המעשיות, וגם שישמעו לדברי המורה צדק אשר בשם ה' קרא, רצ"ל שעליהם לקבל לא רק את התורה שבכתב אלא גם את תורה שבעל פה מפי חכמי התורה. ותורה שבעל פה הוא לאו דווקא גמרא, אלא כל ההדרכות שצדיק מורה לעדתו, גם לזה תורה שבעל פה יקרא ואסור לזלזל בזה ח"ו. ואכן ויאמרו כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע, נעשה את דברי השי"ת, ונשמע לקול חכמי התורה שבעל פה.

לבן הקדימו בני ישראל נעשה לנשמע, וכבר מצינו בחז"ל (שבת פה, ב) עמא פיזא דקדמיתא פומייכו לאודינכו, כיון שמתחילה נעשה דקאי על דברי הקב"ה, ואחר כך ונשמע בקול הצדיק שיאמר וילמד את קהל עדתו. זהו הרמז במסורה, כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע, וקשה למה הקדימו עשיה לשמועה, ותני והדר מפרש ונשמע קולו בבואו אל הקודש, היינו שישמעו בקולו של התלמיד חכם שיורה דרך לבוא אל הקודש. ואם תאמר מדוע צריכים לשמוע בקולו, לזה אמר ונשמע פתגם המלך, שכל מה שחכמי התורה מורים לנו זהו דבר ה' מלכו של עולם. עכתודה"ק וכתוספת ביאור, עיי"ש.

ולבטל הפורעניות, כי גם בשמים לא שמעו לדבריהם, ודין גרמא שיהא נחרב הבית, עכתור"ק.

זהו הרמז בכתוב, ואלה המשפטים, רומז למדת הדין והמשפט, רצ"ל שכאשר יבואו דינים וגזירות רעות ח"ו וירצו הצדיקים לבטלם, הרי זה תלוי ועומד אם בני ישראל יקימו אשר תשים לפניכם, רצ"ל אם ינהגו כבוד בצדיקים והדיינים גדולי התורה, דאם ישמעו בקולם ולא יזלזלו בהם, ובכל מצב יהיו נכנעים לקבל דבריהם, אזי יתקבלו דבריהם גם בשמים כאשר יבקשו לבטל המשפטים והדינים השורים על ישראל בשמים. אבל אם לא ישימו בפניהם וח"ו יזלזלו בהם, אזי לא יהיה להם הכח לבטל הגזירות והפורעניות.

ורמז רש"י בדבריו, שתשים סנהדרין אצל המזבח, היינו במקדש, להורות על חורבן בית המקדש שהיה מחמת פגם זה שביוזו בה תלמידי חכמים ולא שמעו לדבריהם, שמחמת כן לא עלה בידם לבטל את הגזירה הנוראה של חורבן המקדש וירושלים.

אף הקב"ה מקיים מצות זקנים

עוד יש להוסיף, בהקדם מה שכתב זקה"ק מסיגוט זי"ע בייטב לב (פרשת מקץ, ד"ה ועל פי דברי) על דברי המדרש תנחומא (פרשת נשא, אות כט), לא יאמר אדם איני מקיים מצות זקנים הואיל ואינן מן התורה, אמר להם הקב"ה, בני אין אתם רשאים לומר כך, אלא כל מה שגזורים עליכם, תהיו מקיימין וכו', תדע

בגדר תורה מסיני, ובבחינת כי שמי בקרבו כנ"ל.

לבן רמז רש"י בדבריו, שתשים סנהדרין אצל המזבח, דכשם שבמזבח ירדה אש מן השמים (יומא כא, ב), כך מה שאומרים הסנהדרין וחכמי התורה שבכל דור, הכל הוא בבחינה של תורה מן השמים ודבר ה' בפיהם, ולכן מוטלת החובה לשמוע לקולם.

כששומעים לקול חכמי התורה שומעים גם בשמים לדבריהם

ידוע פירושו של כ"ק אאדמו"ר (שליט"א) [זי"ע] על מה שאמרו חז"ל (שבת קטז, ב) לא חרבה ירושלים אלא בשביל שביוזו בה תלמידי חכמים, דהנה כל מה שהקב"ה גזור יש לצדיק זכות לבטלו וכן צדיק גזור והקב"ה מקיים (מועד קטן מז, ב; זוה"ק, פרשת שמות, ח"ב דף טו, א), אמנם כל זה הוא רק כאשר רואים בשמים שבני ישראל בהאי עלמא מקיימים בהכנעה את כל אשר יצוה הצדיק, שאז גם בשמים מאזינים לדבריהם ומתקבלים בקשותיהם לבטל כל הדינים והפורעניות, אך אם ח"ו כאן למטה בארץ אין נשמעים לדברי הצדיק, אזי גם בשמים אין מאזינים לקולם ומתבטל כוחם לבטל גזירות.

ודבר זה היה הגורם לחורבן בית המקדש, דכיון שביוזו אז תלמידי חכמים, שהיה מולולים בהם ולא שומעים לדבריהם, לכן נתבטל מהם הכח שצריך להיות בידם למנוע הגזירה

כשזומעים לקול הצדיקים מאריכים את ימיהם

מעלה נוספת יש כאשר שומעים לקול חכמי התורה, כי בכך מעוררים את אריכות ימיהם ושנותיהם עמנו בהאי עלמא, ועל פי דבריו הידועים של החתם סופר זי"ע (הקדמה לשו"ת חתם סופר, יורה דעה, ד"ה וזה נראה לכוון; תורת משה, פרשת תבא, ד"ה והותירך) על הפסוק (דברים כה, יא) והותירך ה' לטובה בפרי בטנך וגו', דהנה יש צדיקים אשר צחצחו נפשם וטהרו עצמם מכל סיג ופגם, והם קדושים וטהורים בעבודה וביראת שמים, ואם כן מדוע איפה עליהם לחיות עוד בעולם השקר הלוה, הרי יותר ימצאו מנוחה נכונה אם כבר יהיו בעולם האמת, עלמא דקשומ. אלא אמור מעתה כי בוודאי מצד עצמם כבר חתמו ימיהם ושלמו ימיהם מחמת כשרון נפשם, אבל השי"ת ברוב רחמיו מניחם עוד על האדמה לטובת זרעם וצאצאיהם ותלמידיהם, שיהנו מאורם וישפיעו מזיום, וממילא יושלמו גם הם. וזהו שאמר הכתוב, והותירך ה' לטובה בעולם הזה, בפרי בטנך, האות כ' משמש בלשון בעבור, היינו בעבור פרי בטנך וכל נטעוניתך שיהיו כמותך, עכ"ל.

ומובן שזה אמור רק כאשר הבנים והתלמידים שומעים בקול הצדיק ולומדים ממנו, שאז יש סיבה להאריך ימיו אתנו בעולם הזה. וזהו הרמז במסורה, לא תהיה משכלה ועקרה בארצך את מספר ימך אמלא, שכיון שלא תהיו עקורים אלא יהיו לכם בנים ותלמידים, לכן בעבורם אמלא מספר ימך בעולם, אבל זהו רק כאשר

לך שהרי יעקב בשעה שברך מנשה ואפרים מה כתיב שם (בראשית מת, יד) וישם את אפרים לפני מנשה, עשה הקמץ קודם לגדול, וקיום הקב"ה גזרתו, אימתי בקרבנות הנשיאים, שהקריב שבט אפרים תחלה שנאמר (במדבר ז, מו) ביום השביעי נשיא לבני אפרים, ואחר כך מנשה, מנין, ממה שקראו בענין (שם, נד) ביום השמיני נשיא לבני מנשה, ע"כ.

וכתב על זה פרפרת נאה, וז"ל: כגמרא (שבת כג, א) לענין נר חנוכה, המדליק מברך אשר קדשנו במצותיו וצונו, והיכן צונו, מלא תסור (דברים י, יא). ואומר אני כי הפסוק עצמו מרמז לדברי המדרש, וזהו שאמר, לא תסור מן הדבר אשר יגידו לך, מטעם שגם אני מסכים על ידם, וראיה לזה ימין ושמאל, היינו ימין ושמאל של יעקב, שנאמר וישלח ישראל את ימינו וישת על ראש אפרים וגו' ואת שמאלו על ראש מנשה וגו' וישם את אפרים לפני מנשה, והקב"ה הסכים על ידו, עכ"ל ודפח"ה.

לבן אחר שאמר הכתוב ואלה המשפטים אשר תשים לפניכם, וכאמור שרומז על החיוב לכבד את הדיינים גדולי התורה ולשמוע לקולם, הסמיך המדרש את הפסוק מניד דבריו ליעקב, כי אצל יעקב אבינו אנו למדים על גודל כוחם של חכמי התורה, שהקב"ה שומע לדבריהם, וכמו שיעקב הקדים את אפרים לפני מנשה כן עשה הקב"ה בקרבנות הנשיאים, ולכן חוקיו ומשפטינו לישראל, דגם כל המשפטים שדנים הצדיקים וחכמי התורה, צריכים בני ישראל לקיים כמו תורה מסיני.

של החתם סופר, כמה צריכים אנו להקפיד על לימוד מוסר בכל יום.

זהו הרמז במסורה, את מספר ימין אמלא, דאם רצונך למלאות ימין כראוי בקדושה וטהרה, הרי תנאי קודם למעשה הוא ופי אמלא תוכחות, רצ"ל לעסוק בכל יום בספרי מוסר ובספרי חסידות אשר יורו לך הדרך לילך בה, כי רק כך באופן כזה תזכה ואוצרותיהם אמלא באוצר של יראת שמים.

למנות את השעות והימים שחולפים בעולם הזה

זאת צריך כל בחור ואברך לידע, דאם הוא חפץ להתעלות במעלות עבודת ה', חייב הוא ללמוד מוסר. והיו צדיקים שלקחו לעצמם מוכיח שיוכיחם בכל עת בדרך הישרה. וסיפר כ"ק אאדמו"ר (שליט"א) [זי"ע] על הגה"ק היעב"ץ זי"ע שהיה שוכר אדם מיוחד שישב בפתח ביתו ולפניו עמד המורה שעות, ובכל רבע שעה היה נכנס ומכריז בקול שכבר חלף ועבר עוד רבע שעה מן העולם ועכשיו השעה היא כך וכך, ושוב לאחר רבע שעה היה נכנס לומר כי כבר חלף עוד רבע שעה וביחד כבר עברה מחצית השעה, ואחר כך היה נכנס שוב להכריז שעבר עוד רבע שעה וכבר עברו שלשה רבעי שעה, וכן על זו הדרך בכל רבע שעה.

עוד מסופר עליו, שכשנכנס אדם אל ביתו לא היה עונה לו מאומה רק מראה לו בידו על זקנו, והשומר שישב בפתח היה מפרש לאותו אדם את כוונתו, שרצונו לומר לו שיראה איך

ופי אמלא תוכחות, שהבנים והתלמידים יקבלו את דברי התוכחות שלהם, ואוצרותיהם אמלא, רומז לאוצר של יראת שמים ועל דרך הכתוב (ישעיה לג, ו) יראת ה' היא אוצרו. דאו מתעורר שפיר הסיבה להשאירם בהאי עלמא.

החובה ללמוד בספרי מוסר וחסידות בכל יום

מענין לענין יש לומר, דכשם שיש חובה לקבל דברי תוכחות מן הצדיקים, כן יש חובה גמורה לעסוק וללמוד בספרי מוסר וספרי חסידות, וכפי שכ"ק אאדמו"ר (שליט"א) [זי"ע] מעורר רבות אודות ענין חובת לימוד המוסר בכל יום, ואף השתית זאת בתקנות לבני הישיבה וכתב 'כל תלמיד צריך לקבוע זמן מסוים בכל יום ובפרט בשבת קודש ללמוד ספרי מוסר וחסידות מתלמידי הבעש"ט הק' באופן שהלימוד יהיה על מנת לעשות' (עין שפע חיים, מכתבי תורה, חלק ב, מכתב ערה, אות ג).

וצריכים לידע שבלי ללמוד בכל יום בספרי מוסר וחסידות, אי אפשר לזכות ליראת שמים, וכל בחור צריך להקפיד על כך שלא יעבור עליו יום מבלי להגות בספרים אלו, שהם מאירים לנו את הדרך להיבן גלך ולהיבן נבוא, ורק על ידם יכולים למלא ולהעביר את הימים כהוגן. ומי לנו גדול מהחתם סופר זי"ע, שהעיד על עצמו ברוב ענוותנותו שאם עובר עליו יום בלא לימוד בספר מוסר הוא מרגיש קרירות בעבודת ה'. והדברים מבהילים על הרעיון, דעל אחת כמה וכמה אנו שרחוקה התנהגותנו וטהרנו מקדושתו

בעולם הזה וחבל על כל רגע, וימנה לך את הימים והשעות, ואם תשמע לדבריו אזי ואוצרותיהם אמלא, שתזכה לאוצר יראת שמים.

ובעידן רעוא דרעוין
ש"ק פרשת משפטים תשנ"ב

שכבר ניכרים בו סימני שיבה ועדיין לא פעל מאומה בעולם, ומבקש ממנו שירחם עליו ויניח לו ללמוד. ואנן מה נענה אבתריה.

ואף זה יורמו במסורה, ופי אמלא תוכחות, שתשים לעצמך מוכיח שיוכיחך בכל עת לומר את מספר ימיך אמלא, רצ"ל שכבר עבר זמן נוסף שלך

יעמדו על הברכה ידידינו הנכבדים שהרימו תרומתם קודש להדפסת הגליון

הרה"ח ר' **משה אריה וורובל** הי"ו

קרית צאנז, נתניה

לעילוי נשמות

אביו האי חסידא ופרישא, מפארי עדתנו הק'

שו"ב דקרית צאנז

הרה"צ ר' **אליעזר** ב"ר אברהם יהושע העשיל זצ"ל ו**ורובל**

נלב"ע ביום י"ד תמוז תשס"א

ואמו מרת **רויזא שיינדל** ב"ר משה אריה הלוי ז"ל

נלב"ע ביום א' אדר, ב' דר"ח אדר תשנ"ח

תנצב"ה

הרה"ג ר' **צבי דיאמנט** שליט"א

בני ברק

לעילוי נשמות

אביו הרה"ח ר' **אלתר אברהם** ב"ר שמעון ז"ל

נלב"ע ביום ג' אדר תשנ"ז

אמו מרת **רויזא** ב"ר יצחק ז"ל

נלב"ע ביום ו' אדר תשנ"ט

אחיו הרה"ח ר' **יצחק** ב"ר אלתר אברהם ז"ל – נלב"ע ביום כ"ח תמוז תשס"ז

מרת **שרה** ב"ר אברהם יהודה ז"ל – נלב"ע ביום ג' ניסן תשע"א

מרת **פייגא** ב"ר יעקב יום טוב ליטמן ז"ל – נלב"ע ביום כ"ז שבט

תנצב"ה

הרה"ח ר' בנימין חיים כ"ץ הי"ו

בני ברק

והרה"ח ר' יוסף יהודה כ"ץ הי"ו

בני ברק

לעילוי נשמות

אביהם הרה"ח ר' יצחק יעקב ב"ר חיים הכהן ז"ל כ"ץ

מחשובי חסידי קאלאשיץ וצאנז, בונה ומקים ביהמ"ד "בית רבנו חנה"

נלב"ע ביום י"ד שבט תשס"ח

ואימם מרת פערל ע"ה ב"ר בנימין חיים לייזר הי"ד

נלב"ע ביום ד' אדר א' תשס"ג

תנצב"ה

הרב ישראל הלוי פולק שליט"א

קרית צאנז, נתניה

לעילוי נשמות

אביו הרה"ג ר' נפתלי צבי ב"ר ישראל הלוי ז"ל

נלב"ע ביום ז' אדר תשמ"ט

ואמו מרת פראדל לאה ב"ר שמואל ע"ה

נלב"ע ביום ה' אלול תשל"ג

תנצב"ה

משפחת שטיינמן הנכבדה הי"ו

לעילוי נשמת

אביהם עטרת ראשם, מנכבדי וחשובי קהל עדתנו הק'

הרה"ח ר' אליהו יעקב ב"ר מנחם מענדל ז"ל שטיינמן

נלב"ע ביום ז' אדר א' תשע"א

תנצב"ה

לקיים רצון צדיק!

המעוניינים לתרום להדפסת גליונות הד"ת

לכבוד השמחה במעונם או להנציח קרובים

נא יפנו מבעוד מועד

בטלפון: 052-7140042

הבה"ח זאב חיים ויינברג הי"ו

נתניה

לרגל שמחת נישואיו במזל טוב

עב"ג תחי' בת הרה"ח ר' יוסף יחיאל הי"ו

החתונה אי"ה ביום רביעי הבעל"ט, ה' אדר א', באולמי 'ארמונות חן' בני ברק
וזכו להקים בית נאמן בישראל ויעלה זיווגם יפ"ה יפ"ה, ולרוב נחת ואושר כה"י
ולעילוי נשמת אביו הרה"ח ר' ישראל ב"ר יעקב ז"ל ויינברג
נלב"ע ביום כ"ז מנחם אב תש"פ
תנצב"ה

הרה"ח ר' אהרן הכהן לויןשטיין הי"ו

קרית צאנו, נתניה

בן הרה"ח ר' חיים אריה הכהן הי"ו, וחתן הרה"ח ר' יהושע פרידמן ז"ל

לזכות בנו הב' יוסף מאיר הכהן שיחי'

שנכנס לעול המצוות במזל טוב

שמחת הבר מצוה אי"ה ביום רביעי הבעל"ט, ה' אדר א', באולם 'מרכז' החסד' קרית צאנו
יוכה לראותו עולה ומתעלה במעלות התורה והיראה, ולרוב נחת ואושר כה"י

הר"ר יעקב שטמר הי"ו

אלעד

בן הרה"ג ר' אלימלך משה שליט"א, וחתן הרה"ח ר' יוסף יהודה כ"ץ הי"ו

לזכות בנו הב' צבי שיחי'

שנכנס לעול המצוות במזל טוב

יוכה לראותו עולה ומתעלה במעלות התורה והיראה, ולרוב נחת ואושר כה"י

הר"ר יצחק שנק הי"ו

קרית צאנו, נתניה

בן הרה"ח ר' אליעזר מאיר הי"ו, וחתן הרה"ח ר' אהרן יואל הופמן הי"ו

לזכות בנו מרדכי שיחי' שנולד במזל טוב

יוכה לגדלו לתורה לחופה ולמעש"ט, ולרוב נחת ואושר כה"י

הר"ר יעקב משה ליפשיץ הי"ו

קרית צאנו, נתניה

בן הרב נפתלי ליב שליט"א, וחתן הרה"ח ר' אורי שרגא רוזנברג הי"ו

לזכות בתו תחי' שנולדה במזל טוב

יוכה לגדלה לבעל תורה לחופה ולמעש"ט, ולרוב נחת ואושר כה"י

המחותנים, הרה"ח ר' **צבי שמחה שטיינמן** הי"ו - קרית בעש"ט, פתח תקוה
והרה"ח ר' **שמואל צבי ארנפלד** הי"ו - קרית צאנז, נתניה
לזכות בנו המו"מ בתויר"ש הבה"ח מוריניו **רפאל שטיינמן** שיחי
ובתו הכלה תחי' לרגל שמחת **נישואיהם** במזל טוב
החתונה אי"ה ביום שני הבעל"ט, ג' אדר א', באולמי 'היכל רוזנברג' קרית צאנז נתניה
יזכו להקים בית נאמן בישראל ויעלה זיווגם יפ"ה יפ"ה, ולרוב נחת ואושר כה"י

הרב **מנחם מענדל ארנברג** שליט"א - קרית צאנז, נתניה
לזכות בנו המו"מ בתויר"ש הבה"ח מוריניו **אברהם ישראל** שיחי
לרגל שמחת **נישואיו** במזל טוב
עב"ג תחי' בת הרה"ג ר' **יוסף נוסבוים שליט"א**
החתונה אי"ה ביום שלישי הבעל"ט, ד' אדר א', באולמי 'רואל' בני ברק
יזכו להקים בית נאמן בישראל ויעלה זיווגם יפ"ה יפ"ה, ולרוב נחת ואושר כה"י

המחותנים, הרה"ח ר' **ברוך צבי הרשקוביץ** הי"ו - קרית צאנז, נתניה
והרה"ח ר' **ישעיה רוטנברג** הי"ו - קרית צאנז, נתניה
לזכות בנו המו"מ בתויר"ש הבה"ח **ישראל דוב** שיחי
ובתו הכלה תחי' לרגל שמחת **נישואיהם** במזל טוב
החתונה אי"ה ביום שלישי הבעל"ט, ד' אדר א', באולמי 'היכל רוזנברג' קרית צאנז נתניה
יזכו להקים בית נאמן בישראל ויעלה זיווגם יפ"ה יפ"ה, ולרוב נחת ואושר כה"י

הרה"ח ר' **חיים רייניץ** הי"ו - בני ברק
לזכות בתו תחי' לרגל שמחת **נישואיה** במזל טוב
עב"ג המו"מ בתויר"ש הבה"ח מוריניו **נפתלי דוד הכהן בינדר** שיחי
בן הרה"ג ר' **פרץ טוביה הכהן שליט"א** - דומ"צ דקהילתנו הק' בבית שמש
החתונה אי"ה ביום שלישי הבעל"ט, ד' אדר א', באולמי 'היכלי הפאר' בני ברק
יזכו להקים בית נאמן בישראל ויעלה זיווגם יפ"ה יפ"ה, ולרוב נחת ואושר כה"י

הרה"ח ר' **נפתלי שימון** הי"ו - בית שמש
לזכות בנו המו"מ בתויר"ש הבה"ח החבר **אברהם** שיחי
לרגל שמחת **נישואיו** במזל טוב
עב"ג תחי' בת הרה"ח ר' **משה דוד הכהן ישראלי** הי"ו
החתונה אי"ה ביום רביעי הבעל"ט, ה' אדר א', באולמי 'היכל רוזנברג' קרית צאנז נתניה
יזכו להקים בית נאמן בישראל ויעלה זיווגם יפ"ה יפ"ה, ולרוב נחת ואושר כה"י